ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na cel poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI. **V Ljubljani 11. kimovca 1868.** **List 37.**

CVETLIČNIK.

„Češena si Marija.“

Pomračene ravnine
Večerni zor zlati,
Ko zvon iz bele line
K molitvi nas budi.
O poj večerni zvon,
Pozdravljaj glasni don:
„Češena si Marija!“

Doline noč megleno
Preplaši jutra svit,
Ko z zarijo rumeno
Začne se zvon glasit'.
O zbujaj mili glas!
Prijazno zjutraj nas:
„Češena si Marija!“

Življenja jutro mine,
Večer nas dohiti,
Ko zvon iz bele line
Odklenka naše dni.
O poj nam zvon takrat,
Ko bomo v grob šli spát:
„Češena si Marija!“

Hrabrosl. Pernè.

Angel varh.

O moj angel, varh nebeški!
Nikdar ne zapusti me!
Vodi me skoz rod človeški,
Zmiraj serčno prosim te.
Kaži le na zemlje krogu
Meni vedno pravo pot,
Da se enkrat bom pri Bogu
Večno veselil ondod.

Če skušnjave ura pride,
Duh hudobni mi pretí, —
Naj me Božji strah obide
In skušnjavec naj zbeží!
Stoj v nadlogi mi na strani,
Angel od Boga poslan!
Dušo mojo greha brani,
Čuj nad máno noč in dan.

Kedar britko tu življenje
Svoje bodem dokončal,
Oh, takrat le varuj mene,
Ko bom dušo zročeval;
Nesi tje me na višave,
Kjer je upa srečni kraj,
Da zapustil bom nižave,
Šel v nebeški lepi raj!

Hrabrosl. Pernè.

Marija tolažnica.

(Poslovenjena.)

Če res povsod,
Kjer kolj si bod',
Pomoči ni nobene,
Beží ves up od mene;
Ostane še
Mi Mati le:
Marija je pomoč,
Le beži dvoma noč!

—v.

Kdo ima pravico postave dajati zastran zakona kot sv. zakramenta?

Če kedaj, je važno v naših dnéh to prašanje. Kdo ima pravico staviti postave, ki zadevajo notranjo veljavo zakona, ali Cerkev ali deržava; ali kar je isto: komú spada oblast staviti razdiravne zakonske zaderžke (imped. matrimonium dirimentia)? Zakaj kdor ima to temeljno pravico, gotovo tistemu gré tudi poglavitno postavodajstvo zakonsko in tedaj tudi sodnijstvo. Kdo tedaj ima razsoditi: ali je zakon veljaven, ali ne?

I.

Cerkev ima lastno in iz svojega lastnega bistva izvirajočo oblast, staviti razdiravne zaderžke. *) To spričuje:

1. Sv. pismo. Ko so farizeji skušali Jezusa, prašáje ga, smé li mož se ločiti od žene iz kterega vzroka koli, jim je on v nasprotji z nepopolno staro postavo jasno pokazal dokonito nerazločljivost zakonske zaveze (Mat. XIX). Tako je naš nebeški učenik že sam postavil razdiraven zaderžek že obstoječe zakonske zaveze (impedimentum ligaminis), kakor ga sedaj imamo in je tako s svojim ravnanjem pokazal svoji cerkvi, da nji gre oblast, določevati kar zadeva notranjo veljavo zakona. In res najdemo koj v pervem listu sv. Pavla do Korinčanov (VII, 13—15) določila, kedaj se smé zgoditi ločitev zakona v primerljeji, da eden nejeverskih zakoncev sprejme vero Kristusovo.

2. To pravico Cerkve je stalno izrekel véliki cerkveni zbor trienški v svoji XXIV seji, rekoč: „Kdor bi terdil, da Cerkev ne smé staviti razdiravnih zakonskih zaderžkov, ali da se je ona kedaj motila v stavljenji tacih zaderžkov, ta naj je izobčen.“ — To je gotovo tako jasno povedano, pravica cerkvena tako očitno imenovana, da o tem katoličan nikakor več dvomiti ne more.

3. Je to jasno iz bistva zakona med verniki. Vsaka zakonska zveza med kristijani je ob enem že tudi zakrament in sicer tako, da se zakrament od pogodbe nikoli ne more ločiti. Če je pa vsaka zakonska zveza med kristijani že tudi zakrament, tedaj o zadevah in potrebah sv. zakramentov, o določilu njih tvarine itd. ne gré ne posvetni vladi, ne komu druzemu beseda, kakor samo Cerkvi. Da pa zakonska pogodba med kristijani ne more obstati, ako ni ob enem tudi zakrament, to se dá do jasnega dokazati; ali ker je „Danica“ že v svojem 28. listu, ko je bralcem podala pastirski list knezo-škofa briksenškega in tudi pozneje pretresovaje dr. Serncev spis o zakonu, to reč precej pojasnila, zato navedemo le 66. stavek izmed 80 stavkov, ktere so sv. oče Pij IX v svoji okrožnici od 8. grudna 1864 slovesno preklicali in ko gerdo zmoto zavergli; glasi se: „Matrimonii sacramentum non est nisi quid contractui accessorium ab eoque separabile, ipsumque sacramentum in una tantum nuptiali benedictione situm est.“ Ker je ta stavek kot zmota zaveržen,

*) Cfr. Aichner, Comp. juris ecclesiastici §. 148 in 149.

tedaj je ravno nasprotno resnično, tedaj: Zakrament zakona ni pritikljej zakonske pogodbe; zakrament in pogodba se ne dasta ločiti eden od druzega in zakrament ne obstoji edino le v mašnikovem blagoslovu. —

4. Priča cerkvena zgodovina vseh časov, da je Cerkev res rabila to pravico zakonsko kot sebi lastno. Z neštevilnimi težavami se je imela Cerkev od začetka boriti zoper poganske postave in pa vkoreninjene napake v zadevah zakonskih, da je slednjič na tisto nravno visokost povzdignila zakon, kakor se spodobi tolikemu zakramentu. Še le ko so germanske ljudstva jele pristopati k veri Kristusovi, dobile so cerkvene zakonske postave in določila splošnjo veljavo zoper zakonila deržavne.

Od tedaj so pa tudi cerkvene zakonske postave povsod v číslih bile in skoz tisuč lét je Cerkev nad zakoni med vernimi čula s svojim zakonodajstvom ter je stavila razdiravne zakonske zaderžke, pa ji ni nihče ugovarjal. V cerkvenem zboru, n. pr. novocezarejskem (l. 314) pa tudi iliberitanskem so zbrani cerkveni glavarji postavili zaderžek svakovstva (imped. affinitatis). Siricij je določil zaderžek očitne pristojnosti (imp. publicae honestatis). Zaderžek obljube (imp. voti) se je obravnaval na cerkvenem zboru iliberitanskem, IV kartagenskem, kalcedonskem itd. Naj očitnejši pa se vidi na vélikem zboru trienškem, da je cerkev vedno postavodajstvo zastran veljave zakona med verniki cenila kot sebi lastno. Še le v 17. stoletji so začeli nekteri (posebno na Francoskem) to pravico Cerkvi iz rók tergati.

Iz vsega pa je jasno, da ima Cerkev res lastno in iz svojega lastnega bistva izvirajočo oblast, staviti razdiravne zakonske zaderžke. (Konec nasl.)

Mihec Magone.

(Dalje.)

Poglavje VII.

Natančnost njegova v opravilih.

Ker je bil Magončе ognjene lastnije, vroče domišljije, ker je imel serce polno čutil, je bil tega naravni nasledek, da je bil ves živ in na pervi pogled preživ. Sicer pa je dobro vedil o pravem času krotiti se in sam sebe gospodovati. Razvedrilo, kakor je rečeno, je vžival popolnoma. Vse straní obširnega dvora te hiše so bile v malo minutah oteptane od podplatov našega Magončeta. Tudi ga ni bilo vedríla, v kterem bi on ne bil med pervimi. Ali kadar se je znamnje dalo k učenju, za v šolo, k počitku, k jedi, v cerkev, je on kar precej vse popustil in tekel svojo dolžnost spolnovat. Kaj mično je bilo viditi njega, ki je bil duša in življenje vseh sokolovanj, da je bil tudi pervi v tistih krajih, kamor ga je dolžnost klicala, kakor da bi ga bil puh tje zagnal.

Zastran njegove šolske dolžnosti naj tukaj nekoliko povém iz vradnega naznanila njegovega učenika, mašnika Janeza Francesia, ki ga je v latinskih razredih imel za učenca. Piše pa tako-le: „Prav rad dam očitno pričanje čednostim drazega svojega gojenca Miha Magona. Bil je pod menoj v šoli celo leto 1857 in nekaj časa leta 58 in 59. Kolikor pomnim, se pervo leto njegove latinšine ni nič posebnega zgodilo. Zmiraj se je obnašal dobro. S svojo delavnostjo in pridnostjo je v enem letu izdelal dva razreda latinska; ob koncu tega leta je bil torej pušen v tretjo latinsko šolo. Samo ta reč nam naznanuje zadosti, da je bil pasebnih zmožnost. Ne pomnim, da bi ga bil mogel kterikrat kregati zavoljo kake nerednosti; bil je ves pohleven v šoli, akoravno je bil tako žive kervi, kar se je vidilo na dvorišu ob času oddiha. Tudi vém, da je bil prijatel z naj boljšimi tovarši, in gledal je njih zglede posnemati.

Ko je prišel v drugo leto (58—59), sem ga vidil obdajanega od lepega venčka veselih mladenčev, kteri so bili vsi enega duha in enih željá, da nočejo zgubiti tudi betvice časa, temuč vse v to obračati, da bi v uku napredvali. Mihec Magonče je bil med pervimi le-tih. Mógel sem se pa močno čuditi, ker bil je ves spremenjen po telesu in po duši; nekaka nenavadna postavnost, zedinjena z resnobo, se mu je kazala na čelu in na obrazu; to je bilo znamnje, da je bilo v tehtnih mislih njegovo serce. Mislim, da ta zunanja sprememba je izvirala iz njegovega sklepa, da se hoče čisto in popolnoma čednosti vdati; in zarés se je zamogel drugim staviti v izgled čednosti. Zdi se mi, kakor da bi te še zdaj vidil, o objokovani učenec, kako zvesto me poslušaš, svojega učenika, ki sem pa le temen učenec tvojih čednost! Res je bilo viditi, kakor da bi se bil čisto znebil starega Adama. Kdor ga je premišljeval tako paznega na svoje dolžnosti, tako brez vse razmišljenosti, ki je vender tako lastna mladosti, kdo bi ne bil nanj obračal Dantove verstice:

„Sotto biondi capei canuta mente.“
„Pod rumenimi lasci siva pamet.“

„Spominjam se, da neki dan sem poskusil njegovo pazljivost in njen sad pri vselej dragem učencu Magonu in sem ga poklical, da naj ubira ali preméri (škandira) dve pesmiški verstici (distih), ki sem ju malo poprej narekoval. „Sem malo zmožen“, mi odgovorí Mihec spodobno. Zaslišimo to malo, sem mu odgovoril.

Pa glej! Opravil je tako dobro, da smo mu jaz in začudeni učenci očitno in dolgo pohvalo naznanovali. Od takrat je bilo Magonovo „malo“ v šoli pregovor, ako je bilo treba naznaniti mladenča izverstnega v učenji in v paznosti.“ Tako spričevanje mu je dal njegov učenik.

V spolnovanji vseh druzih dolžnost je bil pri vsih rečéh drugim prelep zgled. Višji v hiši je večkrat rekel, da vsak trenutek časa je zaklad. On tedaj je pogosto ponavljal besede: Kdor zgubi trenutek, zgubi zaklad.

Ta misel ga je tako prešinovala, da si ne migljeja ni pustil uiti, da bi ne bil storil, kar so njegove močí premogle. Imam pred seboj zaznamke pridnosti in obnašanja vsacega tedna skoz ves čas, ko je bil pri nas. Perve tedne je bilo obnašanje srednje, potlej dobro, naslednjič popolnoma dobro. Čez tri mesce je začel dobivati „prav dobro;“ in tako je bilo v vsih rečéh, skoz ves čas, kolikor je živel v tej hiši . .

O veliki noči tega leta (1858) je opravil duhovne vaje takó spodbudno, da je bilo te imeniten zgled za njegove tovarše in pa sladki pokoj za njegovo serce. Spolnil je svoje živo hrepenenje, ki ga je gnalo, da bi storil dolgo spoved, ki jo je res doveršil, in zapisal si je potém nektere sklepe, da se jih bo deržal vse žive dni. Med drugimi je hotel storiti obljubo, da ne bo nikoli zgubil ne trenutka časa. Pa to mu ni bilo dopušeno. Reče pa: Naj mi bode saj dopušeno obljubiti Gospodu, da bom v svojem obnašanji vselej tisto storil, kar je naj boljše. Naj bo, mu odgovorí vodja, samo da to zaterjenje ne bo imelo močí obljube. (Težavne obljube delati je namreč nevarno, ker zavoljo človeške slabosti se lahko zgodí, da se prelomijo, in potlej je odgovornost pred Bogom. Treba se je posvetovati z višjimi, ali pa s spovednikom, preden kdo kako težavno obljubo stori.) Napravil si je bil ravno takrat majhen dnevnik, v kterega si je naprej zapisoval zaterdbo, ktero je hotel po vsaki ceni sleherni dan v tednu spolniti. S pomočjo Božjo, je rekel, in pod varstvom presv. Device Marije hočem svoje reči opravljati:

V nedeljo prav dobro.
V ponedeljek prav dobro.
V torek itd.

Vsako jutro mu je bila perva skerb, da je pogledal v svoj mali dnevnik, in večkrat čez dan je prebral in ponovil sklep, da se hoče obnašati prav dobro. Ako je bil pa kterikrat kaj prestopil, če tudi le v malem, se je za to strahoval z radovoljnimi pokorili, s tem, da si je pritergal kak trenutek razvedrila, si odtegnil kaj, kar je posebno rad jedel, da je kaj obmolil, ali kaj enacega.

Ta dnevnik so bili njegovi tovarši našli po njegovi smerti in so se kaj prijetno nad tem zgledovali, ker so vidili, koliko si je prizadeval, da bi v čednostih rastel in napredoval. Hotel je, da vse naj storí naj bolje; ko se je toraj znamnje dalo za kako opravilo, je precej popustil razvedrilo, pretergal vsak pogovor, in velikrat razcepil besedo, odložil pero tudi v sredi verstice, da je neutegoma šel, kamor ga je dolžnost klicala. Rekel je včasi: Res je, da dobro storím, ako dokončám, kar imam v roci; toda moje serce ni več zadovoljno, ako dalje delam (ko sem klican drugam), temuč serce nepokojno postane. Naj veči zadovoljnost čuti serce, ako svoje dolžnosti vse zdajci spolnujem, kakor mi veleva glas višjih ali zvonec, ki me kliče.

Natančnost v njegovih dolžnostih ga ni zaderževala v spolnovanji priljudnosti, kakor tirja olika in ljubezen. Torej je bil pripravljen pisati pisma, kjer je bilo potreba. Z naj veči radovoljnostjo in v vsaki priložnosti je drugim snažil obleke; pomagal vodo nositi; postelje postiljal; kratkočase mu prepušal, kdor jih je želel; učil druge keršanski nauk, petje, pojasnoval težavne šolske rečí.

Nekaj o delu.

Članek v avgsburškem tedniku govorí o koristi dela za keršansko ljudstvo tako-le: Marsikaj terdih ur je prestati kmetu o vročem poletji, in skušati mora, kaj se pravi s potom po obrazu si kruh služiti. Zjutraj na vse zgodaj ga že najdemo pri opravilu, in tako dela celi dan, tako dolgo, da se pokažejo na mračnem nebu bliščeče zvezde. Komaj se je trudno truplo njegovo nekoliko opočilo, se že začnejo križi in težave z drugim dnevom iz novega. Željno se že pričakuje sabotni večer, da bi bilo saj v nedeljo dano počivati. Res, počitek ta je vsakteremu privošiti, ali, žalibog, mnogo jih je, kteri si ga nočejo v prid oberniti. Nekteri, mislé kos nedelje porabiti, delajo velik del noči, celo v nedeljo; drugi obernejo nedeljo za daljne pota, sprehode, posedajo po igravnicah in pivarnicah do terde noči; veliko jih je, ki z vlačugarstvom in z druzimi strastmi skrunijo ta sveti dan. Drugi zopet psujejo nedeljo, dan počitka, ter številijo, koliko odstotkov se z nedeljami zgublja, in koliko ur pozneje ugrabi bogati oderuh in skopuh svoje tako zaželene milijone. Mnogo drugih razvad ne maram tukaj naštevati, vprašam le, je li človek le zato na svetu, da bi se leto in dan garal, neusmiljeno natezal, enak neumnemu, in tako vse svoje moči izpil? Ako bi veljalo to, revež bi bil potem naj večega milovanja vreden. Pa temu ni tako! katoliški kristjan prav dobro vé, kako se mu je v ti reči obnašati, in zgodovina nas uči, da tiste soseske in družine prav dobro živé, ki vejo razmero med delom in dnevom počitka. Dobro bi bilo, ako bi se srenjski udje s predstojnikom na čelu v tem zedinjevali, da naj bi se vselej keršansko praznovale nedelje in prazniki. Paziti pa bi bilo posebno, da se ne oskrunjujejo z ostudnim vlačugarstvom, tistim kričanjem po pivnicah itd. — Strupeni ljudje sicer pravijo: Pustite vendar, da se človek razveseljuje! Prav, tudi jaz priterdim, da se človek mora malo razveseliti; ali prašam, je li sirovost, razujzdanost itd. prava ljudska veselica? Ako tako razveseljevanje škoduje nravnosti ter čednosti in oliki, se mora delavec učiti s silo, ako ne gre drugač, da se le po pameti razveseljuje, in pa da se dovolj opočije. —

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. O pervem občnem učiteljskem zboru 15. t. m. se bodo tako-le opravila veršile:

Ob 8. uri zjutraj je v stolni cerkvi sv. maša, pri kteri bodo učitelji peli. Ob 9. uri se pričnè zbor v mestni dvorani na vélikem tergu in sicer po ti-le versti: 1. Načelnik osnovalnega odbora ogovori skupščino, in naznanja opravilni red. 2. Voli se pervosednik in dva perovodja. 3. Razgovori:

a) Kaj je pomanjkljivega pri naših ljudskih šolah, in česa živo potrebujejo?
b) Kako bi se v ljudski šoli z drugimi nauki združeno pospeševalo umno, národno gospodarstvo in obertnijstvo?
c) Kako bi se stalno zbolšale slabe okoliščine o učiteljski plači?

Osnovalni odbor: Andrej Praprotnik, učitelj v mestni glavni šoli. Janez Eppich, učitelj v c. k. normalki in pripravniški šoli. Franc Gerkman, učitelj v c. k. normalki. Matej Močnik, učitelj v mestni glavni šoli. Franc Govekar, učitelj na Igu.

— **Pri volitvah čč. oo. frančiškanov** 2. t. m. so bili na dalje izvoljeni ali pa poterjeni: Za prokuratorja poterj. prečast. o. Emilijan Štukel; za tajnika preč. o. Frid. Hönigman. Za gvardjane ti-le pp. oo.: V Ljubljani Salvator Pintar, farni administrator itd.: v Tersatu Vilhelm Ricoli; na Kostanjevici Pacifik Fister; v Novem mestu Ignaci Štavdaher; v Kamniku Rudolf Dolinšek; v Paznu Serafin Pramberger; v Samoboru Hijacint Heržnjak (zbolel); v Klanjcu Avguštin Pernar; v Nararetu Tadej Gregorič; v Karlovcu Juri Novak; v Brežicah Emilijan Krašovic; v Jaski Felicijan Matavž. Za vikarija v Ljubljani prečast. o. Benvenut Krobat, bivši definitor itd.; sicer novi vikarii preč. oo.: Na Tersatu Jeron. Jankovič, v Kostanjevici Bonaventura Sel, v Novem mestu Rafael Klemenčič, v Karlovcu Ambrož Kostanjevec. Novi profesorji v Novem mestu so pp. oo.: Teodozij Pristov, Čestislav Zupet, Evgenij Heglar, Stanislav Škrabec, Kalist Medic. V Kamniku sta nova šolska učitelja pp. oo.: Celz Novak in Rajner Kokalj.

Godile pa so se volitve pod vodstvom modrega in pobožnega prečast. o. Brunona Jesih-a, vélikega vizitatorja, iz tirolske okrajne sv. Leopolda.

Tristoletnica pri sv. Jakopu. Praznik Marijnega vnebovzetja je bilo ravno tri sto let, kar je umerl sv. Stanislav Kostka. Zagledal je bil luč sveta 20. oktobra 1550 v Rostkavu na Poljskem ob času, ko se je red jezuitarski lepo razcvetal. Njegov oče je bil imeniten starašina poljskega kraljestva; njegova mati, tudi iz plemenite rodovine, ga je redila v pobožnosti in strahu Božjem. Štirnajst lét starega Stanislava pošlje oče na Dunaj, da bi se tam v vstavu jezuitarskem v potrebnih in koristnih vednostih podučeval. Malo časa je bil v vstavu; ker Maks II, prijazen drugovercem in toraj jezuitom neprijazen cesar, je vstav odpravil. Stanislav je bil tako prisiljen s svojim dvé leti starejim bratom bivati med posvetnimi ljudmí, in njuni odgojitelj je poskerbel stanovanje pri nekem drugovercu. Človeški namen je bil, da bi se nežna cvetlica zadušila ali vsaj osmodila; ker, ako je kje za nevedno in neskušeno mladost kaka nevarnost, je gotovo v velikih mestih, zlasti za tiste, kteri pri drugovercih stanujejo in se slabi tovaršii vdajajo. Skušnja nam kaže dosti takih žalostnih zgledov. Mladenči mislijo, ako se odtegnejo srednjim šolam po manjših mestih in mesticih, da so pretergali

tlačivne spone, in se ondaj še le proste čutijo, ko jim nikdo več ne svetuje, nikdo več jih ne opominja. Pameten človek je vedno prost. Drevesce, prosto na polji ali ob potu zasajeno, se kmali polomi; vihar, človek, žival, nerodnost ga pokončá; ako je pa v postavi, namreč v ograji, se zanj ni bati. Ako terte ne vežeš, in ji poti ne odločiš, se bo po tléh vila, in kakšen bo njen sad? Mladost se mora pod postavo in nadzornost deti; drugač mnogo mladenčev zabrede na krivo pot; življenje — po njih pameti sicer prosto, v resnici pa ostrupljeno — hira in namesto se pripravljati za prihodnji — vsaj na vseučiliših — prosto izvoljeni poklic in stan, si kopljejo zgodaj svoj grob; mnogo bistrih glavic krije merzla zemlja, ktere bi bile lahko domovini in narodu v slavo in ponos. Mladeneč Stanislav ni zabredel, dasitudi sta njegov brat in odgojitelj si vse prizadevala, njegovo pobožnost, ako ne odpraviti, vsaj zmanjšati. Stanislav vidi veliko nevarnost; postane še gorečniši. Vsako nedeljo in praznik se je dobro pripravljal za sv. Obhajilo; ni opušal moliti; ni bilo dneva, da bi ne bil pri sv. maši, in še po noči je vstajal, da je v tihoti ložje in bolj zbrano molil. Da bi mesenost v sebi krotil, je nosil rašovnik in telesu je malo počitka dajal. V drušnjo ni zahajal, imel jo je le pri jedi, ktero je pa hitro zapustil, ako je kteri gost le umazano besedico spregovoril. Tako v dobrem vterjen in mnogo skušen je Stanislav sitnosti, nagajivosti in zopernosti bratove in odgojiteljeve serčno prenašal. Pa naj hujo skušnjo mora še prestati; zboli nevarno. Želi prejeti ss. zakramente za umirajoče, pa luteranski hišni gospodar tega ne privoli in brat ter odgojitelj sta enakih miselj. Stanislav žalosten, da svojega Boga na zadnjo uro prejeti ne smé, se priporočuje sv. Barbari, pomočnici umirajočih, in kmali zagleda dva angelja, ktera mu prineseta sv. Obhajilo. — Mati Božja ga poduči, da njegova zadnja ura še ni odbila, in mu svetuje, stopiti v jezuitovski red. Ko se ozdravi, hoče postati redovnik; pa na Dunaji ne dobi pomoči. Pismeno se poslovi s svojim bratom in z odgojiteljem, se jima zahvali za vse dobro, prosi odpušenja za razžaljenje, ter se podá peš in skrivno na Nemško v Dilingo, kjer je bival sv. Kanizi, jezuitovski provincijal. Da bi mladenča skusil, če je njegov poklic resničen, mu Kanizi ukaže drugim mladenčem streči in njih sobe čediti. Vse rad in tako izverstno opravlja, da so se mu čudili. Čez tri tedne so ga poslali v Rim in na kolenih je sprosil sv. Frančiška Boržijskega, takratnega jezuitovskega generala, da ga je sprejel v red. V samostanu presrečen se je učil posebno ponižnosti in pokoršine; očitno se je nerad kazal, in kadar je moralo biti, si je prizadeval ponižnost prikriti, ker ni iskal človeške hvale. Jezusa v presv. Rešnjem Telesu je toliko ljubil, da je njegov obraz postal ves ognjen, ko je v cerkev stopil; tukaj je občutil toliko ljubezen in dušno veselje, da so priletni in sveto živeči redovniki ga radi poslušali, ko je o tem govoril. Pa konec njegovega življenja se je bližal. Perve dni mesca avgusta je djal svojim sobratom, da ne bode konca mesca dočakal, in ko so govorili od praznika Marijnega vnebovzetja, je prepričavno rekel, da upa ta praznik že letos s svetniki v čast Marije D. v nebesih obhajati. Ko je to govoril, je bil še prav zdrav, kakor si kdo le želeti more. Praznik sv. Lovrenca zboli, predgod vélikega Šmarna prejme ss. zakramente umirajočih, in sicer iz ponižnosti na golih tléh, in na zgodnje jutro okoli 4. ure na praznik Marijnega nebovzetja l. 1568 je zdihnil svojo angeljsko dušo, še ne 18 let star, mlad v letih, pa bogat v zasluženji in skušen v svetosti, toraj zrel za nebesa, ki je v kratkem času veliko lét dopolnil in zato so ga sv. oče Klemen VIII leta 1604 svetnikom prišteli; sv. Stanislav je naj mlajši med spoznovavci, kterega je sv. Cerkev slovesno svetnika oklicala.

Ker je pri stranskem pervem altarji na evangeljski strani v štentjakopski cerkvi pod glavno podobo Matere Božje vnebovzetja tudi podoba sv. Stanislava, in ker se hrani v tej cerkvi košček njegove kosti: so šentjakopski gospod mestni fajmošter odločili, da se je vsak dan v osmini pri prav okusno ozaljšanem altarji, posvečenem Materi B. in njenemu zvestemu služabniku, brala sv. maša ob 5. uri zjutraj; obilnost pobožnega ljudstva in prelepo petje je kazalo, kako častijo svetnika, ki je bil že na svetu velik častivec Marije D. in je prečudno že tukaj na zemlji z Njo na enem altarji sklenjen. Naj bi pač naša — nadepolna — se učeča mladost posnemala svitli zvezdi vseh časov, sv. Alojzija in sv. Stanislava!

Št.

Petindvajsetletnica v Ljubljani. Vsako trenutje, ktero človek na tem svetu živi, je dar Božji. Za kolikanj veči dar neskončno dobrotljivega Boga mora pač človek spoznati, če mu je bilo dano 25 lét v svojem poklicu živeti. To so tudi hvaležno spoznali duhovni sošolci te škofije, kteri so bili pred 25 leti za mašnike posvečeni. Da bi se Bogu, naj boljšemu Očetu, spodobno zahvaliti in se svojih umerlih sošolcev v molitvah spomnili, so se 1. tega mesca gospodje, ki so bili leta 1843 posvečeni, zbrali pri svojem sošolcu, bogoslovskem prof. L. Klofutarju v Ljubljani. Pobožna in čez vse dobroserčna in prijazna gospá mati pri čč. gg. uršulinkah je radovoljno dovolila namenjeno slovesnost v uršulinski cerkvi obhajati, in tu tedaj so se želeli Bogu zahvaliti za veliko dobroto, da jih je 25 lét v svoji duhovski službi pri življenji in zdrave ohranil, zraven pa tudi moliti za svoje umerle predrage sošolce, ktere je Bog že pred več leti v večnost poklical. Zbralo se je imenovani dan ob 8. uri 7 sošolcev: Aleš Luka, fajmošter v Černem verhu, Gruden Jakob, fajm. v Poljanicah, Hudovernik Friderik, fajm. v Lescah, Jerman Jožef, duh. pomočnik v spodnjem Tuhinju, dr. Klofutar Leon., bogoslovski profesor, Plemelj Valentin, fajm. na koroški Beli, Prelesnik Florijan, fajmošter v Špitaliču (edini Terček Daniel fajm. v Podzemeljnu zavoljo bolehnosti ni mogel priti); tem se je pridružil tudi sošolec č. o. Teodor Zajic iz serafinskega reda. Gotovo majhno kardelo, ker skorej polovica sošolcev je že v večnosti. Bila je naj poprej v zahvalo pred izpostavljenim s Rešnjim Telesom od prof. Klofutarja peta velika maša, kteri je bila h koncu pridjana zahvalna pesem. Vsi pričujoči duhovni sošolci so pri zahvalni pesmi v roke vzeli velike prižgane sveče v spomin svoje vere v Jezusa Kristusa, večne in prave luči, ki razsvetli vsakega človeka, kteri v njega veruje. S temi svečami so se tudi po blagoslovu s presvetim Rešnjim Telesom podali v sakristijo in so jih cerkvi darovali. — Po dokončani zahvalni veliki maši so se pričele molitve za mertve sošolce; obmolili so se vsi trije nokturni, potem pa so se začele maše za mertve. Ena je bila pri vélikem altarji z leviti, peta od gosp. Hudovernika Frid. Darovane pa sv. maše niso bile le samo za umerle sošolce; hvaležno spominjali so se mašniki, ki so to slovesnost obhajali, tudi svojih duhovnih dobrotnikov, in bila je po enoglasnem sklepu tudi ena maša brana za ranjcega prevzvišenega škofa Anton Alojzija, kteri so jih mašnike posvetili, ena pa za njih nekdanje umerle bogoslovske profesorje, kterih le en sam (preč. stolni dekan g. dr. Jan. Zlat. Pogačar) še živí.

Po dokončanih ss. mašah so peli „Libera“ s predpisano molitvijo. — Tako je bila v cerkvi dokončana slovesnost, ktero je znano čez vse lepo petje čč. gg. uršulinaric posebno povikševalo ter nam mnogotere zveličavne misli obujalo. Če je že obojna slovesnost, ktera se je za žive in mertve obhajala, močno pretresla

in ginila serca naše, je k temu prišlo še tretje (sej je, kakor prigovor pravi, vse popolno trojno), kar je naše že omečene serca še globokeje presunilo in pretreslo. Ko smo iz cerkve stopili, nas preč. g. spovednik uršulinski v imenu preč. gospé matere povabijo v parlatorij (premreženo sobo za govorjenje). — Ko stopimo v sobano, ostermimo tukaj nad nenadjanim prikazom. Vidimo namreč pred seboj od gospodičin, ktere so v samostanu v odgoji, prečastitljivo vpodobljeno kronanje Marije, Matere Božje v nebesih! V sredi med Bogom Očetom in Bogom Sinom stoji Marija, in nad njeno glavo deržita oba krono; na strani Boga Očeta stojí sv. Angela v uršulinskem oblačilu, pri nji devica Uršula, potem sv. Karol Boromej v kardinalskem oblačilu, sv. Ignacij Lojolan, sv. Frančišk Ksaverijan, zamurko keršujoč; na strani Boga Sina pa so bili: sv. Jožef, sv. Janez Kerstnik, sv. Alojzij in sv. Avguštin, pri čigar nogah je angeljček vodo zajemal; pred sedežem Božjim pa sta klečala dva kerubina. V tistem trenutku, ko smo bili v sobani, se zasliši na desni strani znotraj v samostanu prelepo petje čč. gg. uršulinaric, s kterim so naznanovale svoje veselje nad našo slovesnostjo in vošila, da bi nam Bog dal tudi zlato mašo doživeti. Ta pogled in to prelepo petje sta naše serca tako pretresla, da smo bili do solz ginjeni. Bil je namreč že sam pogled tega vpodobovanega Marijnega venčanja zadošti, omečiti in ganiti serca, ker so oči vidile tiste svetnike duhovskega stanú, kterih življenje, ne da bi govorili, že tako mogočno oznanuje dolžnosti vsacega duhovna; bila je pa to tudi od druge strani druga o ti priliki nam storjena dobrota prečast. gospé matere, ktera je našim sercem kaj dobro dela in jih močno ginila. Kakor so tedaj gospé nam z naj boljšim sercem v prelepi pesmi vošile zdravje, in zlato mašo doživeti, jim tudi mi iz hvaležnega serca nasproti kličemo: Bog naj živi in ohrani ljubljanski uršulinski samostan, kteri zavoljo svoje pobožnosti, pridnosti in umetnosti v odgoji dekličev prav deleč okrog slovi! Bog ga obilno blagoslovi s svojimi milostimi, — vsim častitim gospém naj podelí Gospod v večno plačilo — samega Sebe, za kterega edíno živé in tako neutrudljivo delajo! — Konec vsi ti ginljivi in prijazni slovesnosti je zadnjič storil prijazen obed pri ljubljanskem sošolcu. K.

V Novem mestu, 30. avg. F. Sr. Pridši te dni v Novo mesto, kjer sem pred 7 leti bil v latinskih šolah, si ne morem kaj, da bi ti, draga Danica! kaj malega ne pisal.

V petek je bil mestni zbor zarad nove dolenske železnice. Pač bi radi novomeščani, da bi v mestu imeli železnično postajo; Bog daj, da bi kaj veljala njih beseda. Oni mislijo, da bo še manj kot zdaj od ptujcev obiskovano Novo mesto, ako se napravi železnica čez Toplice, in ne čez mesto. —

Res, lahko ljudje pravijo, da Dolenci v Novem mestu spijo, ker ne pride ne ena knjiga tukaj na svitlo; in potrebnega domačega časnika — saj tednika — še zdaj nimajo.

Častiti oo. frančiškani so svojo cerkev skorej vso prenovili. Zmalali so strop in prezlatili altarje. Ob stebrih so prav lepo živo naslikane podobe iz življenja sv. Frančiška serafinskega. Stebre sedaj malajo. —

V kapitelski cerkvi so dva mala altarja prezlatili, velicega delajo čisto novega, — imel bode gotiško podobo; pod altarno mizo pridejo iz stranskega altarja košice in voščena podoba sv. Feliksa. Novi altar bode neki kvaterno nedeljo posvečen, in takrat bode tukaj tudi delitev sv. birme. —

V Laščah bode birmovanje v nedeljo presv. imena Marije D.; nadjati se je lepih pripráv, kakoršne sem vidil letos o birmi v Dobrepoljah, na Kerki in v šent-Vidu pri Zatičini. V Novo mesto pričakujejo po stari navadi mnogo belih Kranjcev in bližnjih Hervatov na Božjo pot k sv. Feliksu.

Sejm se je ta teden tukaj v Novem mesta dobro obnesel, poljski pridelki so bili po nizki ceni, sosebno sadje, kupca še precej veliko.

Na tukajšnih Toplicah so tudi vse altarje prezlatili, stranskim podobam, ki so prej le belo barvo imele, so spremenili tisto v zlato in sreberno, kar je veliko bolj častitljivo in vkusno, in se podá za ta lepi kraj, kamor hodi toliko ljudi tudi od drugod v kopli.

V Žuženberku so napravili lep medenat (mesengast) križ na pokopališču, ki se deleč vidi in mu v obližju ni enacega. Blagoslovljen je bil letos sv. Mohora in Fortunata — farnih patronov dan, ktere slovesno*) obhajajo.

Vprašanje z Gorenskega. Deržavni — deželni — vstavni — narodni — matični — čitavnični — učiteljski — dijaški zbori in ljudski tabori pod milim nebom! Ves svet skoraj je sedaj v zborih in taborih. Kaj pa mi duhovni? Mar nam zborov in taborov ni treba? Res je katoliška cerkev tabor, ki ga vrata peklenske nikdar premagale ne bodo. Toda — te obljube posamesni nimamo; marveč smo še v večji nevarnosti kakor pa navadni udje njeni. Toraj so sv. Oče, pervi in pravi čuvaj sionski, napovedali občni zbor, kteri ima biti prihodnje leto. Po mnogih vladikovinah ali škofijah se obhajajo duhovni zbori, da se posvetujejo o nekterih prikaznih in potrebah sedanjega časa in se potegujejo za svoje očitne pravice, ki se jim kratijo. Ali bi ne bilo prav in dobro, da se v ta namen gibati jame tudi slovenska duhovščina; da na priliko pričnó gg. dekani itd.; da ne porekó kdaj: tedaj je bil čas, pa ste ga zamudili? Vojska je naše življenje in bo — še prav huda duhovna vojska. Bojevati se nam bo za svoje pravice, skerbeti, da si dobimo v roke pomočkov, s kterim varujemo sebe in svoje.**)

Iz Puščave. J. Dva vesela dneva sta se tukaj obhajala. Pervi je bil 15. avgust pri sv. Mariji v Puščavi, kjer se je véliki altar blagoslovil. Prav izverstno je ponovljen, vsaki se ga veselí, ki ga pogleda, pa sej je tudi veliko plačilo bilo; vendar tega se sicer malo število farmanov ni ustrašilo. Živa vera, čast Božja jih je navdušila, da so vse z veseljem storili in kolikor je bilo mogoče darovali. Marija v Puščavi slovi daleč okrog, zato pa se je bila tudi velika množica od daleč zbrala. Akoravno je dan poprej strašno deževalo, to kristjanov ni ostrašilo; dan hodá so priromali, da bi Marijo počastili. Cerkev samo so bili čč. oo. benediktinarji postavili l. 1641, in ljubljanski škof Mihael žl. Lamberg so jo posvetili. Papež Urban VIII so za nedeljo po veliki gospojnici in sedanji papež Pij IX za praznik velike gospojnice in celo osmino popolnoma odpustke podelili. Več jezer pobožnih kristjanov se je 15. in 16. avgusta svečanosti vdeležilo ter prav goreče molitve Bogu darovalo, da bi ponižal sovražnike sv. cerkve, kterih je veliko sedanji čas, da bi nam sv. Očeta v Rimu varoval, kterega od vsih strani stiskajo in žalostijo. — Drugi prav vesel dan je bil 30. avgusta. Okoli 10 pred poldnevom se je zbralo lepo število ljudí pri neki podružnici fare sv. Lovrenca v Puščavi. Vis. čast. gosp. dekan so blagoslovili malo cerkvico, posvečeno sv. Radigundi, ktero so pridni farmani dali prav lepo ponoviti. Veliko teržanov, prav izobraženih gospodov, je pri tem pokazalo svoje poštene kristjanske misli, ker so ob enem

*) Za priporočevanje omenjene reči bi nam mógla biti tvarina po svojih notranjih lastnostih znana. Vr.

**) Ker tako kaže, da bi bilo za cerkev na Slovenskem v korist, ako ves narod pristopi v družbo „za brambo narodnih pravic,“ bi bil gotovo potreben posvet, kako in s kakimi pogojami naj se to zgodí, da bo na vse strani prav. Vr.

prav obilno darovali za ponovljenje hiše Božje. Hvala lepa vsem, posebno tudi trem gospodičnjam, ktere so prav lepe blazinice darovale za veliki altar. Gospodičnje, tako navdušene za olepšavanje kat. cerkev, pač nebi ploskale zmotam lažnjivih prerokov in tudi ne roke dale k civilnemu zakonu.

Iz Žitalj na Južnoštirskem, 31. vel. serp. O. H. — Predraga Danica, odpri enega svojih predalčkov tem versticam, da blagi bralci tudi od veličastne slovesnosti nekega kraja kaj malega izvedó, od kterega še dosihmal niso dobili nobenega dopisa. —

Na Južnoštirskem tik hervaške meje v lepi dolini, ki se proteza od rogaške gore do Ptuja, je griček s tersjem obsajen; in glej! tukaj je Kraljici v večnem raju „Mariji Tolažnici“ lep spominek postavljen, romarska cerkev, kamor od nekdaj vsako leto pervo nedeljo po vnebovzetju Marije D. dohaja neštevilna množica vernih Boga molit, ki jim na prošnjo prečiste Device nezmernih dobrot deli.

Ta sveti hram slovi že od tistega časa pri slovenskih štirskih katoličanih, od kar je krivoverski hrup tudi Slovencem pravo zveličavno vero vzeti protil. V spomin tega, da so prebivalci žitaljske fare na priprošnjo Device Marije svojo sv. vero stanovitno ohranili, je neki žlahten in pobožen gospod, posestnik rogaške grašine, s pomočjo svojih pridnih podložnikov poslopje zidal v terdno bran vernikom zoper luteranarje na zgoraj omenjenem gričku. Kjer so pobožni poprej le samo pred borno podobo Marijno svojo gorečo vdanost skazovali, so sedaj jim postavili v veličasten altar prelepo iz lesa zrezano podobo Materno z letopisnim naslovom:

Ara haeC affLICtorVM ConsoLatrICI ConseCrata refLoret.

Semkaj smo tudi mi letos pribežali ravno sedem dni po tem, ko so štirski Slovenci v Ljutomeru svoj politični tabor tako izverstno dokončali, da bi si tudi v cerkvenem taboru Matere Božje ravno tako sprosili pomoč zoper sedanje zapeljivstvo in neverstvo, kakor so si jo sprosili naši preddedi, ko so ji v čast to lepo cerkev zidali. Svesti smo si, da bodo tudi naše serca pri njej našle v težavah in britkostih pravih tolažil in pa grehov odpušenje na njeno prošnjo. V ta namen so nam tudi gospod fajmošter žitaljski popolnoma odpustke priskerbeli za poddružnico „Marije Tolažnice“ od sv. Očeta rimskega papeža, kteri se bodo vsako leto do leta 1878 med osmino vnebovzetja, t. j., od 16. do 23. avg. delili vsim tistim, ki bodo v tem času romarsko cerkev „Marijo Tolažnico“ v žitalski fari obiskali, svete zakramente pokore in Rešnjega Telesa vredno prejeli, in navadne molitve za odpustke pobožno opravili.

Pričeli smo tedaj že letos prav slovesno to opravilo. Pripravljali so se farmani že celo leto na ta sveti čas; kaj krasno so olepšali cerkev, posebno pa véliki altar, prestol Matere Božje. Enajst sto gold. so zložili, da se je zamogel ves altar bogato pozlatiti; kupili so nov križev pot v veliki obliki, in storili tako vse, kar je bilo moč v čast Marije D. Prišel je dolgo priželeni, veseli in zanimivi dan, 16. avg. Donenje zvonov je naznanjalo nastajočo slovesnost, ktera se je pričela z blagoslovljenjem sv. križevega pota in s pridigo, ktero so imeli velečastiti gospod Horvat, predstojnik Lazaristov v Celji, kot poverjeni blagoslovitelj križevega pota. Že ta slovesnost je globoko segla v serce vsacega nazočega; še veliko večo radost je obudilo oznanilo, da se pričnejo odpustki. Nezmerna množica ljudi se je jela zbirati od vsih strani, iz Hervaškega, rogaškega in ptujskega okraja tako, da je bila zelo prostorna cerkev popolnoma natlačena, ko so prečastiti gosp. Centrih, rogaški dekan, stopili pred večernicami na leco, in so z do solz ginljivim nagovorom pozdravili pobožno zbrano ljudstvo. Pričeli smo po tem vvodnem govoru in spovedovali vsi nazoči duhovniki do poznega večera, in tako je to terpelo celi teden od ranega jutra čez poldan. Zraven so se pa tudi vsak dan Božje službe s pridigami in večernicami slovesno obhajale, kolikor je bilo mogoče pri čviplenem številu duhovnih pomočnikov; zakaj več sosednjih gospodov, ki so bili pomoč obljubili, ni moglo zavoljo neprevidenih zaderžkov obljube spolniti. Opravila je bilo toraj na kupe, da bi le bilo Bogu in Mariji v čast. Hvala lepa vsim, ki so pomagali, posebno pa gospodu dekanu, šentjanskemu gosp. fajmoštru, trojičkim in gorskim gospodom kaplanom, in profesorjem iz Maribora in Admonta. — Ko smo tako z Božjo pomočjo čez 2000 pobožnih s sv. zakramenti poživili, smo v nedeljo 23. avgusta popoldan z litanijami in „Te Deum“ slovesnost popolnoma odpustkov dokončali in se serčno veselili videti, kako imajo ljudje na kmetih še vedno živo vero svojih očetov.

V Žavcu — na 2. slovenskem taboru 6. kim. je 15.000 Slovencev zahtevalo: 1. Slovenščino izločljivo v vradih, — vradnikom pol leta odloga, da se jezika v pismu in besedi privadijo, — odbor, ki bo vodil skušnje v tem. 2. Slovensko vradovanje pri cerkveni vladi, — v bogoslovnici učenje v slovenščini, kar se je dosedaj učilo v nemščini. — 3. Dobrih šol za poljodelstvo, vinstvo, svilstvo gozdnjarstvo — berž ko berž. — 4. Ljudske učilnice čisto slovenske, v srednjih učni jezik slovenski, nemščino oziroma italijanščino ko učni predmet, — 5. Zedinjenje slovenskih dežel v Slovensko.

O reveži starokopitarji in nevošljivci: koliko bodo pa terpeli!

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

(Kako bi si zamogli ravnopravnost pridobiti.) Od vsih strani se sliši, kako čversto so se poprijeli postavne vojske za svoje narodne pravice, da nikakor ne odjenjajo, dokler si djanske ravnopravnosti ne izvojskujejo. — To pa se bode le zgodilo, ako bo Bog delo blagoslovil; in Bog bode blagoslovil vojskovanje, ako bo orožje pošteno, ako bo vojska spodobna, ako bo obnašanje do nasprotnikov keršansko. Pri izhodih na družbe, taborje, veselice itd. je nevarnost, da se lahko Božja služba opusti, da se postna zapoved prelomi, da se pri sv. maši preveč „liberalno“ obnašanje kaže, ali sploh tudi zunaj ljudstvu kak spotikljej daje, zlasti mlademu spolu. Pri sostavi igrokazov je nevarnost, da se lahko zoper čednost in spodobnost kaj vmuzne. Še dosti je enacih okolišin, na ktere je treba pozor imeti, da se ne greší. „Olikani Slovenec“, ako ga bode narod študiral, utegne marsikaj napák odverniti, ktere so tudi včasi veri nasproti. Pred vsim pa naj bode povsod in vsim vera in njene zapovedi v spominu, potlej se je zanašati, da bo Bog prizadevanje Slovencev blagoslovil in jim dodelil do takih pravic s svojim jezikom in narodnostjo dospeti, kakoršne se spodobijo slehernemu narodu po ravnopravnosti.

Z Bogom začni vsako delo,
In bo dober tek imelo;
Z Bogom delaj, dokončaj:
To te pelje v sveti raj.

(Jezuiti pred sodnjim stolom Dežmanovim. — Poslano.) „Calumniare audacter, semper aliquid haeret,“ to je, derzno obrekuj, nekoliko se vendar le verjame. — To zapoved je Luter dal svojim priveržencem, in po njej se radi ravnajo oni, ki hočejo spodkopati kaj dobrega. Nobena človeška naprava se pa ni toliko obrekovala, kakor jezuitovski red, in pa obilno za-

to, ker ima med glavnimi nameni svojimi tudi tega, da se bojuje zoper protestantizem. Med vsem obrekovanjem je naj poglavitnejše to, ko pravijo: jezuiti učijo, da „namen posveti vsako sredstvo," to je, če imaš dober namen, ki ga hočeš doseči, smeš rabiti tudi pregrešne pomočke. To obrekovanje je bilo tolikokrat prekuhano in pogreto, da ne vemo števila. Ko vse dokazovanje, da to ni res, ni nič pomagalo, kaj je storil jezuitovski red? — Poslušajte: Razpisali so jako jako veliko nagrado ali plačilo (1000 gl.) njemu, kdor redu to dokaže iz njegovih pravil, učenih bukev in naprav. Se je mar kdo podstopil tega dela? Tega sicer za terdno ne moremo zanikati, kajti toliko plačilo je gotovo koga mikalo. To pa vemo povedati, da do 5. septembra tega leta se še ni nikdo oglasil za to nagrado, kar bi se bilo gotovo zgodilo, ko bi bil kdo prišel do verjetnih dokazov. — 5. sept. tekočega leta pa se je v kranjskem deželnem zboru posrečilo nekomu, da je dokazal onako učenemu svetu dosedaj nedokazano resnico. (?) — In ta učeni mož je — g. Dežman. In kaj menite, kako je to dokazal?... No, kar rekel je, da je tako — in bilo je dokazano. Modroval je namreč, da tudi večina v zboru (odbijaje po njegovih mislih prav doveršeno volitev g. Muleja) se je menda poprijela jezuitovskih pravíl, in bilo je dopričano oboje. (Glej zadnjo stran.)

(Zastonj ga umivaš.) Kakor so cerkveni nasprotniki sami seboj v razpertji, tako tudi radi išejo razpor delati. Škodoželjnost in zavidnost se kaže iz njih prizadevanja. „Tagblatti," kakoršni so v Ljubljani, v Insbruku in drugod, so zlo enega duha in ene zamurske kože. Ljubljanski „T." se vriva med duhovstvo, in pravi, da je nižje duhovstvo volji škofov prepušeno ter brez pravic, zato ker ni konkordat do čistega odpravljen. Svétova pa, da naj vlada obdaruje in plačuje z mastnimi službami duhovne, kteri bi bili namreč „Tagblatt-ovega" duha; méni tudi, da bi se taki lahko dobili, češ, da tudi pri nas duhovstvo časne koristi zlo toliko ceni, kolikor svojega poklica visoko nalogo, če ne več (!!). „Vlada naj se pač varuje dajati boljših duhovnij svojim očitnim ali pa skrivnim (ali tako?!) nasprotnikom." Terdi tudi, da tako bi vlada zamogla vse doseči... Take misli tedaj ima „preljubi Tagblatt" o kranjski duhovšini. Serčna hvala mu; on je čisto pokazal svojo kožo!

Spazil je bil „T.", da „Slov. Narod" na domače tu pa tam pritiska, in precej je bil vmés; ali „Narod" mu je bil tako podkuril, da mu morebiti ne bode več dišalo pajdašiti se mu. Ko je vidil, da je dr. Sernec izrekel nektere misli navskriž s cerkvijo, je precej tudi pri njem koledval. —

Slišal je, da je nekdo oporekal, ker ima „Matica" „dogmatiko" na svitlo dati, in precej mu je tudi on mešetoval. Tudi Hermagorova družba mu je v želodcu: „Die ultramontane Klique, die in Anhoffung von Ablässen aus Rom die Fabrikation einer Literatur sich zur Aufgabe stellt." To je dosti očitno pojasnilo, kdo je zabavljavec, ker nedavno je „T." rekel, da Dan. s celimi „registri psovk" obsipa tiste, ki drugač mislijo kakor ona. — Pa tudi za našo reč, za naše slovstvo se poganja „Tagblatt." Nateza namreč na nekdanjo „duhovsko in deželsko cenzuro", pod ktero so imeli veliko terpeti pervi gibljeji „kranjske literature." Ali mar hoče zopet s tem razloček in razpertje delati med „kranjsko" in „slovensko" literaturo? Kaj ko bi se zdramil in spregledal, da je on sam skorej malo tistega „špijona", ki se ustavlja napredku domačega slovstva s tem, da mu ne privoši spodobnega mesta v napravah domače dežele?

Pod napisom „Konsistorium und Volksschule" ima „Tagblatt" spis, iz čegar vsake verste gleda poželenje, da naj se slovensko ljudstvo še dalje ponemčuje, to pa da naj se doseže s tem, da se mladina začne prav prav zgodaj druzega jezika učiti, preden domačega dostojno zná. Vsak pameten človek vé, da je dobro več jezikov znati — dosti več kot se jih zdaj po šolah učijo, in sicer novejših, ki se o vsaki priliki potrebujejo pri tolikem občenji po železnicah itd. Ali tako se tujšine učiti, da se človek sam potujči in velikrat svojemu lastnemu narodu izneveri, ter je taki šiš-miš naj veči nasprotnik svoje lastne narodnosti, kar se tolikrat vidi: tega vender nihče ne more tirjati, toliko manj, ker se tako pogosto zgodi, da tisti, ki serce zgubí za svoj narod, ga zgubí tudi za svojo vero.

Tisti „konstitutioneller Verein," kterega pervo delo je bilo, da je zoper nagovor sv. Očeta kričal, hoče zdaj slovensko brošuro na svitlo dati, v kteri bi se ljudstvo obdelovalo po njih mislih. Tern v pêti jim je Šucova knjižica: „Konkordat, cerkev, šola," kakor pravijo. Iz tega se že vidi, kaki duh bode vel iz njih brošure. Morebiti so pozabili, koliko sadú so želi iz une, ki so jo bili pred kaj časom na svitlo dali?

Na velikem katoliškem zboru v Bambergu je govoril tudi mil. gosp. Nardi, škof in uditore di rota, in rekel med drugim, da Italija ni krivoverska dežela, da judje, mavtarji, angleška propaganda s pokaženim sv. pismom, znani ministri, ondi nič ne bodo opravili; ondotni odpadnik Gavaci ima ravno tako slabo barantijo kakor Ronge... Kako pa s svobodo tiska? „Pri nas se smé vse tiskati, kar vere in čednosti ne zatira. Mi nimamo nikakoršne tiskarske postave, pa tudi nobenih terdnjáv, v ktere bi pisatelje zapirali. (Šumeča pohvala.)" Baudri iz Kolina pravi zastran odreje otrók, da deržina mora pravico imeti do odreje otrók. Sej tako daje deržavi svoje sinove za vojake, nikoli pa ne smé deržava njih duš tirjati. — Šäfer iz Kolina, véliki predsednik rokodelskih družnikov je djal, da komandira 70.000 vojakov, ki se vojskujejo s keršanskim orožjem in so v 452 družbah, ki so do Aleksandrije razširjene. — Kanonik Hafner popisuje silno moč tiskarstva in opominja, da naj se malopridno časništvo odriva ter naj se mu dobro časništvo nasproti stavi; materijalno in duhovno naj se podpira dobro časništvo. Časom se mora v jeziku časa govoriti.

Obljube zvesto spolnuj. Moravski „Hlas" pripoveduje to-le pomenljivo dogodbo iz zanesljivega vira. Neki bolnik na Dunaju se je obljubil lanskega leta k Materi Božji na Montserat v Ciskrajevi na Božjo pot, ako se po njeni prošnji ozdravi in sicer tako, da bode v praznik rojstva Marije Device, 8. kim., pri véliki sv. maši tam pričujoč. Ozdravel je, ni pa skerbel, da bi bil storjeno obljubo spolnil, tudi mislil ni več na njo. Osmi dan kimovca ob 11 dopoldne gre pogledat k konjem v konjarno. Ležeč konj hitro po konci skoči in gospodarja blizo stoječega povalí tako, da si le-tá nogo zlomi. Kmali potem piše prijatlu v Slavonice, ki mu naznani svojo nesrečo in pristavi: To imam za kazen Božjo, da ravno ta dan in to uro ko sem imel storjeno obljubo spolniti in se vélike maš na Montseratu vdeležiti, sem naletel nesrečo in nogo zlomil. Dobil je pa od svojega prijatla naznanilo, da ravno tisto uro, ko ga je nesreča zadela, se je bila pričela slovesna sv. maša na Montseratu.

Na Dunaju je nedavno zlatarski pomagač Karl Höbild umoril svojo vlačugo, s ktero je že dolgo v pregrešnem znanji živel. Ko je vidil, da se je na tla zgrudila, hoče si še sam življenje vzeti, skočivši v neki vodnjak, pa bila je voda preplitva, tako da so ga vjeli in obsojen je na 3 leta v težko ječo. (Volksfr.)

Novo berilo iz vsih vetrov. „Vaterland" pravi o bernskem „lehrertagu," da le v primeru malo število

avstrijanskih učiteljev je bilo pričujočih, ter se po vélikem ne more pripisovati avstrijanskemu učiteljstvu, kar se je tu godilo. „Bilo bi tudi hudo," pravi dalje. „Ubogi otročiči, ki bi bili zročeni takim nepoštenim sanjačem, takim napuhnjenim velikoustnežem, takim zmedenim glavam! Nesrečne deržine, ki bi iz šol tacih učiteljev zajemale podlago svojih vednost! Milovanja vredna deržava, ktera bi po taki poti upala prerojenja!" — Otroke za nebesa in za zemljo, za deržino in za deržavo čedno olikovati in odrejati, to je bila od nekdaj veljavna šolska naloge; novošegniki pa še sami ne vedó, kaj želé in kaj hočejo, ravno zato so zmešane glave in še le prašajo, „kaj je ljudska šola?" kar bi jim bilo treba že davno vediti. „Vaterland" ne napoveduje fantastiškim učiteljem vesele prihodnosti, rekoč: „Ako se učitelj od cerkve emancipira (reši), bode kmali skusil, kako si je stan zboljšal. Ni treba, da bi ga cerkev preganjala, ako se le pasivno obnasa, je učitelj naj nesrečniši stvar pod milim nebom." — Šahovič v Perzii je umerl. — V Nangasaki na Japonskem so domačini katoličani k utopljenji obsojeni. Tuji konzuli so se temu uperli; če so kaj opravili, še ni znano. Kristjani v ti nesrečni deželi ne pridejo k pokoju. Pa kaj čemo? Sej ga tudi v Evropi nimajo odveč. — Po nemškem Avstrijanskem se pogosto opravljajo duhovski posveti (konferencije). — Katoliški snid v Bambergu je med drugim priporočil, da naj se katoliške družbe napravljajo po vsih krajih in okrajih, in vsi katoliški možje naj skazujejo darežljivost in vdanost. — Tudi v Ameriki griža gospoduje; v novem Jorka so v enem tednu mesca velikega serpana umerli 303 za to boleznijo. — V ravno tem mestu je sedem mater (blezo v enem tednu) pripeljalo svoje hčere na policijo in so prosile, da bi bile sprejete v keršanski napravi „dobrega Pastirja." Naj bi jih matere dajale poprej v odrejo k katoliškim redovnicam, pa bi se marsikaj tacega odvernilo. — Med papeževimi vojaki je tudi 125 protestantov. Občudovanja vredno je to, da nekatoličani branijo pravice sv. Sedeža s svojim lastnim životom; marsikteri nehvaležni katoličani, černe duše, ki niso vredne, da solnce na nje sije, pa z jezikom, s peresom in kakor le morejo delajo zoper svojega lastnega očeta, očeta vsega keršanstva! — V Zagrebu je velik odbor, ki zbira „narodno nagrado" za dr. Ljud. Gaja, kteri je neki po svojem prizadevanji za narodno reč prišel v zadrege s svojim premoženjem. Rodoljube in prijatle kliče, da naj po vsih mestih v domovini in zunaj domovine sostavijo odbore itd., ki bi v ta namen delali. — Glasi z juga dopovedujejo, da se hrum v Bulgarii širi, pa da je laž, da bi bili Bulgari potolčeni, ravno nasproti, da pade veliko turkov, čerkesov itd., malo pa Bulgarov. Komu bomo verjeli? — Bulgarski vstajci so poslali spominico zastopnikom evropejskih vlad, v kteri tirjajo samovpravo ali avtonomijo, kakor jo imajo Serbi in Rumuni; turke iz Evrope preganjati pa, da njih namen ni. — Iz Natters-a na Tirolskem v „N. Tir. St." svarí srenjsko predstojništvo take, ki hodijo tje na oddih, da naj ne podkopujejo mirú, sicer se bodo nasledki tacega počenjanja na nje same povračevali. — Po ukazu okrožne sodnije v Feldkirchu je v Briksnu 4. t. m. prišel okrajni sodnik v škofijsko pisarnico in je hotel imeti pisma od sodnijskih obravnav v zakonskih rečéh, ktere se pa niso izročile. — „Liberalci za svojo mavho" in znani naši „prijatli" undanje pisanje ministra za znotranjstvo po svoji navadi na svoj mlin napeljujejo. „Za avtonomijo deželnih zborov — in pa ob enem za to skerbeti, da deželni zbori meje ne prestopajo", — to se pravi po njih jeziku: korkoli bi bilo vgodno ravnopravnosti narodov, pravično katoličanom, to naj se pod klop verže; samo kar služi v glorijo dvalizma in nemškega liberalizma, to naj obveljá. — Čisto napačno je mnenje, da na Francoskem je cerkev dovolila svetni zakon. To nam spričuje linški „Kath. Bl.", kteri naznanja iz katekizma pariške škofije: Kaj je potrebno, da se vredno more zaročiti? Temu je potreba, da ne sme biti 1. nobenega zaderžka, kteri bi zakon vničil; 2. se mora zakon vpričo dušnega pastirja in prič skleniti. Kaj se mora misliti o osebah, ki so le svetno poročene? Zveza oseb, le svetno poročenih, je neveljavna pred Bogom, ker ni poleg cerkvenih postav sklenjena, in osebe na ta način poročene živé v smertnem grehu. (Volksfr.)

V ljubljanskem deželnem zboru je 5. kim. germelo in treskalo, ne le na pričujoče, ampak celo na daljne očete jezuite. V razpravi o veljavi verhniško-postojnskega poslanca g. Muleja je večina dokazovala, da je volitev neveljavna, ker je podlaga nepostavna, po kteri se je volilo. Med govorniki iz manjšine, ki so se poganjali za veljavo volitve je bil tudi g. Dežman. Govornik silo bije po nasprotnikih in med drugim jim očita, da se menda poklanjajo načelom reda, ki je nekdaj bival v tej dvorani. Pri teh besedah večina kliče: „K redu!" (naj namreč predsednik govornika opominja, da spodobno govorí) in vstal je šum. Predsednik pa se zanj potegne, češ, da to ni zoper spodobnost, zapové: „Stille!" in reče govorniku, da naj dalje govorí... G. predsednik je tedaj izrekel: da očitno in neopravičeno žaljenje in dolženje častitljivega reda ni nespodobno, in sicer slovesno žaljenje iz ust enega tistih narodovih zastopnikov, ki zborujejo ravno v hiši, ktera je bila lastina oo. jezuitov, iz kterega so bili odpravljeni brez svojega zadolženja! Večina v zbornici je drugač mislila; — sicer naj sodi očitno mnenje. — Čas in prostor nam ne dopustí nadaljne obravnave popisovati, samo to opomnimo, da je bila prav viharna in volitev na zadnje overžena.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Naslednji čč. gg. so tako-le prestavljeni in postavljeni: Mart. Derčar iz Oblók v Hrenovice; Matija Zarnik iz Lašič v Obloke; Fel. Knific iz Šmartna pri Litii v Lašče; Anton Zupančič, sem. duhoven, v Šmartno pri Litii; Jan. Janša iz Šmartna pri Litii za začasnega kap. v Podvelb; A. Škufca, novoposv., za duh. pom. in beneficiata v Šmartno pri Litii; Ern. Čubar iz Doline v Predoslje; Lor. Gerjol od sv. Križa pri Kostanjevici v Dolino; Jan. Kilar, novoposv., k sv. Križu pri Kost.; Jern. Ramovš iz Dola v spodnjo Idrijo; Mart. Poč iz Černomlja v Dol (št. Janž); Fr. Legan iz Senožeč v Kranjsko goro; Jan. Čadež iz Knežaka v Senožeče; Jak. Juvan iz Stopič v Knežak; Janez Kobilica, novoposv., v Stopiče; Jak. Gros iz šent-Lorenca ob Temenci k sv. Križu pri Turnu; Leop. Gorenec iz Koprivnika v šent-Lorenc ob Tem.; Fr. Černalogar, novoposv., v Koprivnik; Ant. Fetih-Frankheim iz Teržiča v Borovnico; Fr. Urančič iz Černomlja za 1. duh. pom. v Polhov gradec; Jan. Pečar iz Podvelba v Verhpolje; Mart. Meš, novoposv., v Mošnje; Kozma Pavlič iz Žir v Teržič; Henr. Zagorjan iz Čemšenika v Žiri; Jak. Vindišar z Jesenic v Velesovo; Prim. Jan iz Polšnjika v Jesenice; Jan. Berčič s Studenca v Polšnjik; And. Pogorelec s spod. Idrije na Studenec; Jož. Gerčar iz Hrenovic v št. Rupert; Jan. Karlin, sem. duh., v Hrenovice za 2. duh. pom.; Jan. Pintbah, novoposv., v Černomelj; Fr. Štupica, novoposv. v Svibenj.

Odgovorni vrednik: **Luka Jeran.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik** v Ljubljani.